

Sida/Aids : in assegn de mort sin ratas

Autor(en): **Joos, Martin / Deflorin, Claudio**

Objekttyp: **Article**

Zeitschrift: **Igl Ischi : organ della Romania (Societat de Students Romontschs)**

Band (Jahr): **77 (1992)**

Heft 4

PDF erstellt am: **05.08.2024**

Persistenter Link: <https://doi.org/10.5169/seals-881643>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Inhalten der Zeitschriften. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern.

Die auf der Plattform e-periodica veröffentlichten Dokumente stehen für nicht-kommerzielle Zwecke in Lehre und Forschung sowie für die private Nutzung frei zur Verfügung. Einzelne Dateien oder Ausdrucke aus diesem Angebot können zusammen mit diesen Nutzungsbedingungen und den korrekten Herkunftsbezeichnungen weitergegeben werden.

Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. Die systematische Speicherung von Teilen des elektronischen Angebots auf anderen Servern bedarf ebenfalls des schriftlichen Einverständnisses der Rechteinhaber.

Haftungsausschluss

Alle Angaben erfolgen ohne Gewähr für Vollständigkeit oder Richtigkeit. Es wird keine Haftung übernommen für Schäden durch die Verwendung von Informationen aus diesem Online-Angebot oder durch das Fehlen von Informationen. Dies gilt auch für Inhalte Dritter, die über dieses Angebot zugänglich sind.

Sida/Aids - in assegn de mort sin ratas



Martin Joos

Avon dus onns sun jeu vegnius pladius dagl Agid grischun encunter il sida per accompagnar ed assister sco spiritual persunas ch'ei infectadas dal virus ni ch'ei malsaunas dil sida el cantun Grischun, quei enteifer il project «Tgira e pastoraziun». Mia incumbensa cumpeglia sper l'assistenza dils pertuccai directamein er il contact cun las persunas che han relaziuns culs pertuccai. Pastoraziun munta per mei, gidar a refar igl equilibr psichic ch'ei taccaus dallas grondas miserias che derivan dal sida. Miu pensum ei savens mo de tedlar ils pertuccai e ded esser cheu per els en muments critics. Mintgaton drov'ei denton er agid activ, numnadamein cu la malsogna caschuna difficultads. In'impurtonta part de mia incumbensa ei l'assistenza de malsauns dil sida ch'ei en perschun. Ina cunvegna cun la procura publica grischuna lubescha a mi de ver contact direct cun tut ils perschuniers pertuccai dal sida che giavischan in contact cun mei.

La libertad d'in vagabund

Suenter ina sera d'informaziun ha ina tgirunza en in spital regional dumandau mei, sche jeu savessi vegnir tier in pazient che seigi vegnius avon enzacons dis el spital. El piteschi de grevs donns dil dir, donns che derivien digl alcohol. El seigi er fleivels pervia d'in'infecziun de sida, in'infecziun che seigi gia en in stadi avanzau. Siu sistem d'immunitad seigi gia fermamein reducius. Il pazient vegni de dar damogn a sia toxicomania grazia al metadon. Ses aspects de surviver seigien tenor il meini dils miedis buca buns.

Quei pazient ch'era daus ensemen al Platzspitz a Turitg, ei vegnius transportaus sco cass urgent el spital. Suenter plirs dis de tgira intensiva eis el vegnius spediud anavos el Grischun, el liug nua ch'el veva deponiu siu scret d'origin, in liug nua



ch'el semussava mo darar. Siu domicil era la natira, ed el midava quel sco l'aura e la glina. Da bialaura fuva quei in baun enzanua en in parc, mintgaton ina sala de spetga en ina staziun. Il pli bugen, aschia ha el palesau a mi cun bucca rienta, habiteschi el sut ina punt. Leu seigi ei schetg, hagi el plaz avunda, seigi el ord ils egl's de ses concarstgauns marviglius. Lezs pudeva el - cun pintgas excepziuns - gie tuttina buca ferdar. E schegie ch'el passentava il bia ses dis el marcau ed en cumpignia cun auters toxicomans, menava el ina veta d'eremit. Sulettamein la necessitad de procurar per drogas sfurzava el de vegnir en contact cun de quels de siu pèr.

Avon biebein in onn han ins stuii transportar el d'urgenza el spital. Ins veva anflau el en pura pupira ella vischinonza dil marcau de Turitg, sut ina punt. Ei ha duvrau in bionton aua e savun, entochen ch'els tgirunzs han saviu metter en letg in giuven veramein simpatic e schuber. Ins veseva bein ch'el veva pitui della veta ch'el veva acceptau de menar. Ils miedis ein denton sestentai intensivamein e cun tutta amablidad pil pazient ed han plaun plaun saviu far in maletg ualti exact de sia sanadad sgurdinada. Carli - per numnar aschia il pazient - seregorda mo nuidis de quella dimora el spital. Ils miedis seigien bein sestentai fetg per el, en patratgs seigi el denton adina staus ord spital. Ei era stad e fageva cauld. Ed aschia eisi buca de smarvegliar che Carli era gia in'ura suenter ch'el era vegnius urentaus dal miedi-assistent che veva gliez di per l'emprema gada survetsch, ord spital. Il miedi veva communicau ad el ch'in examen dil saung veva demussau ch'el era infectaus dal sida. Carli ha saviu immediat tgei che quella diagnosa nunspitgada munti per el. Sia

reacziun ei stada immediata, bunamein automatica: Naven culs uders d'infusiun, schi spert ch'el ha saviu supponer ch'ils medis eran fatschentai ella combra vischina. Naven dal spital tier sia «habitaziun» preferida, ina punt veglia enzanua sper la Limmat. Negin ha encurschiu ad uras ch'el era fugius.

Quei ei stau avon in onn. Dapi lu ha Carli vegetau cun sia malsogna e toxicomania dalla primavera sur la stad entochen iglatun. Sia veglia ded esser libers e de viver ha victorisau de siu tgierp negligiu e strapazzau.

Ed ussa hai jeu danovamein entupau el, el spital. Tier mia emprema viseta parev'el schi fleivels e miserabels che jeu erel buca segirs, sche jeu dueigi spitgar entochen che quei tec veta ch'era aunc en el, era stizzada dil tuttatatg. Jeu hai fatg persenn ch'in discuors cun el era buca pusseivels. Avon ch'entrar en sia combra vevel jeu aunc discurriu cun ina tgirunza. Ella veva detg a mi ch'il pazient hagi bugen sch'ins prelegi ad el ord la bibla. Jeu sun staus leds de saver far silmeins quei survetsch ad el, ed jeu hai priu mia pintga bibla tascabla ord sac. Tgei fuva pli indicau che de leger en quella situaziun il psalm 23? Jeu saiel bein ordador quei psalm, denton tener ina bibla enta maun ei per in spiritual ton sc'ina assicuranza de veta. Jeu sun bein in representant d'enzatgei, dil qual jeu sun perschuadius ch'ina prestaziun stetti davostier, ina prestaziun che fa dil bien als carstgauns, ina segirtad che survarga lunsch nossas atgnas valurs. Tgi che selai en cun quel che stat davos las segirtads che quei cudisch porscha, vegn a percorscher che sia veta semida, ed el vegn ad ir pli quiets er tras uras grevas. Saver che jeu sco spiritual stoi buca ver persuls quita de tut, dat a mi la forza necessaria per quella incarica. Buca jeu stoi sliagir ils problems, buca jeu stoi surprendre las dolurs dils concarstgauns che piteschan. Cun els ensemen sai jeu denton tschentiar la damonda, tgei senn che quei hagi, ed jeu sai cumbatter per contonscher novas forzas per perseverar. Schebein quels che piteschan fan lu in «assicuranza» cun Diu ni sch'els vulan sededicar ad in auter senn che meina sur questa veta terrestre or, gliez ei buc en mia cumpetenza e sa buc esser mia incumbensa. Forsa ch'ins ha prelegiu savens il psalm 23 a Carli. Ei sia veta buca stada fatga da repetiziuns entochen alla narcotisaziun, dellas qualas el spitgava siu ruaus intern? Els temps grevs de sia veta era el s'entupaus savens cun glieud che praticava il survetsch primar della carezia proximala. Carli saveva denton con ditg ch'el stueva sedepurtar de pietus, per ch'ei reusseschi lu ad el de mitschar da communitads humanas, er sche quellas manegiavan bein cun el. A negin er'ei reussiu de tener el en in caset, era sche quel era sularaus.

Jeu hai pia prelegiu il psalm 23 ad el: «Il Segner ei miu bien pastur adina che fa dil bien e maina mei banduna», e lu sun jeu aunc sesius in'uriala sper siu letg. El targeva strusch flad. En sia fatscha pallida e magra cun siu nas marcant pareva sia bucca aviarta cun quels dents mellens e ruina ded esser ina cavorgia stgira. Il suadetsch scheva anavos fastitgs sin la pial schetga de siu frunt, la cozza era stuschada dalla vart, ils ponns eran humids dil suadetsch, cuvrevan in venter scufentau.



Carli fa part dil pievel dils vagants, ei naschius d'in temps ch'ins carteva ch'ins fetschi in survetsch alla societad, sch'ins educheschi silmeins ils affons de quella glied aschia, ch'els calien de nomadisar. Era Carli era vegnius separaus da ses geniturs ed era vegnius tier geniturs nutriders ch'ins veva elegiu cun tut quitau. Carli ei denton prest scappaus er da quels. Ed aschia ha in temps cun de tuttas sorts experienzas entschiet per el: en casas d'educaziun, en perschuns d'inquisiziun ed avon dertgiras de giuvenils. Ses emprems contacts cun drogas ein er stai ses emprems muments de salvezia, sentiments profunds per ina patria ch'encurevan tegn dapi ch'el era vegnius separaus cun la forza da ses geniturs.

Varga in onn ei Carli vegnius de setrer vi sesez dapi ch'el era staus el spital. El era rigurus enviars siu tgierp, sedustava encunter tut ils mals serius che vessen necessitau el de serender en tgira medicinala. Ton pli indulgents era Carli enviars ses remiers de conscienza che spluntavan mintgaton e regurdavan el che er el vegni buca tier siu paun de mintgadi sch'el lavuri buca regularmein. Pertgei pomai er paun, sch'ei dat alcohol e drogas? Per gliez fuva el bein promts de luvrar tscheu e leu ed er de far ina tuppada, denton adina mo schi ditg che quels sentiments savevan vegnir cuschentai cun drogas. Secapescha che quei era buca pusseivel senza vegnir en conflict cun la societad etablida che ha autras ideas de quei che lavur e gudogn muntan. Ed aschia scheva quella veta buca mo anavos fastitgs en siu tgierp, mobein er acts tier las autoritads.

Jeu sai ord experienza che alcoholichers e toxicomans sviluppeschon savens ina resistenza sorprendenta enviars dolurs corporalas e ch'els ein buns de superar

schizun malsognas cun lur veglia maisudida. Aschia hai jeu plitost pigliau tema che quei che jeu sun staus surstaus, cu Carli ha tuttenina alzau siu tgau ord ils plumatschs. Ses cavels liungs, bletschs dil suadetsch, taccavan vid sia fatscha. El ha salidau mei cun ina vusch ch'el sestentava de render clara. Denton, tschintschar fageva evidentamein fastedis ad el e prest eis el puspei daus anavos en ses plumatschs sumentai. Lu han ses mauns entschiet a semuentar. El ha empruau de sesalzar per prender la scadiola de te giud la meisa de notg. Jeu hai tunschiu la scadiola ad el. El veva gronda breigia de tener ella cun omisdus mauns e de tener il tgau per beiber. Denton, quei pign gèst ha dau in zaccogn ed ha midau l'atmosfera metta che regeva en stanza en in'activitad che ha spuantau ils patratgs de malsegideivladad e de mort. Jeu hai alzau il capugl dil letg e sun sespruau de cavegliar Carli pli cumadeivlamein els ponns. El ha buiu tut siu te ed uss observava el mei cun ses bials egls gross spir speronza. Jeu sesentivel exponius totalmein a sia egliada, mes egls eran sfurzai de mirar en quels d'in concarstgaun, il destin dil qual jeu savevel buca midar. En nos egls sbrinzlavan sentiments de nunpussonza, de malsegideivladad e de speronza. Jeu erel buca pli quel che surviveva sper in moribund. Mo paucas minutas avon erel jeu aunc sesentius en quella situaziun, cu ils egls de Carli eran aunc serrai e parevan gia de ver bandunau quest mund. Quei carstgaun leva viver vinavon. Sia voluntad sereghegliava, siu tgierp, spossaus a mort, stueva ceder a sia voluntad de viver. Carli ha entschiet a discuorer da sesez - e per quei ch'el saveva tgei incarica che jeu vevel tier el, ha el cuninaga tratg a strada il tema «sida». El veva duas supposiziuns co el seigi carteivlamein vegnius infectaus. Secapescha ch'el veva duvrau sprezzas ch'auters toxicomans vevan gia giu duvrau. Ed enzacu ha ei era tuccau el. Denton vev'el er giu in temps in'amitga ch'ei morta avon enzacons meins, dal sida, sco el veva intervegniu. Veva *el* infectau ella u *ella* el? Damondas che mudergiavan el mintgaton, sco el ha relatau a mi. Damondas denton che fagevan part de sia moda de viver. Ni per el ni per sia amitga eisi ina stgisa, sch'els han buca tratg las consequenzas ord quella historia e sias nauschas consequenzas. La societad spitgass bein quei, eis ella denton promta de crear las condiziuns de viver ch'ei necessarias per quella glied? Quei fuss pér la basa per els d'endrizzar lur veta aschia ch'els san viver cun dapli responsabladad per lur atgna veta.

Jeu patratgel vida Maja, ina dunna giuvna. Ella era, l'emprema gada che nus essan s'entupai, amiez ina crisa, la consequenza de sia decisiun de renunziar allas drogas. Gia la voluntad de perseverar e de buca far concessiuns suenter ina tala decisiun san ins cumparegliar cun ina gronda prestaziun d'in atlet. Ina tala decisiun stuess ins beneventar e sustener gest sco in success el sport. Il regl de prestar pli e pli bia el sport vegn promovius e remuneraus da nossa societad; il regl sco consequenza d'in falliment denton vegn sprezzaus da quella societad de prestaziun. La renunzia allas drogas vegn complicada da premissas dictadas dal secuntener social, aschia



ch'ei reussescha mo a paucs che han gia fatg experiencias cun drogas, de turnar a fitgar pei ni de turnar a siglir sil carr de quella societad. Contas gadas veva quella dunna giuvna empruau de vegnir libra! Mai fuv'ei reussiu ad ella de mitschar. U che las experiencias cun quella societad de prestaziun ch'era daventada jastra ad ella, sfurzavan ella de turnar anavos ella pseudosalvezia de ses contoxicomans, ni ch'ella veva emblidau co vegnir a frida cun sias temas e desillusius caschunadas dallas smanatschas de peinas e castitgs en connex cun sia dependenza, aschia ch'ella turnava a calmar sesezza cun mieds calmonts e de fugir cugl agid dellas drogas ell'irrealitad.

Dudisch onns veva ella cu ella ei vegnida en contact cun drogas. Ella sesenteva pli madira che ses conscolars ed anflava spert contact cun scolars pli gronds. Gl'emprem era quei stau in grond success per ella de vegnir acceptada e recepida da quels en lur cerchels. Quei ch'ils gronds fagevan, saveva esser nuot schliet. Cu ella ei stada acceptada cumpleinamein dad els e cu fimar e consumar drogas ei daventau ina caussa de mintgadi per ella, ha ella denton stuiu entscheiver a scatschar sias atgnas experiencias de carezia, segirtad e conscienziusadad che ella veva fatg a casa cun ses geniturs. Lezs valevan sco glied dil tuttafatg irreproschabla. La scola fuva per ella ina caussa secundaria, las lecziuns in temps de spetga, sco ins spetga il suleagl ch'ei aunc zuppaus dallas neblas. La veta de famiglia e ses geniturs eran nuot auter ch'impediments en via alla ventira. Ina suletta mira veva la veta de quels giuvenils: Drogas - e tut il rest sesligiava da sez. En quei mund secaprev'ins, fuv'ins stimaus e salvaus. Secapescha che negin d'ordeifer quei mund astgava percorscher enzatgei. Con fetg che quels giuvenils trumpavan sesezs e stuevan trumpar in l'auter per insumma survivor, sentevan tuts, negin saveva denton dar tier quei a l'auter. La dependenza occupava tut ils interess de quels giuvenils ed alienava els dallas miras de lur geniturs, savens onns alla liunga, senza ch'enzatgi vess encurschiu enzatgei. Ils giuvenils eran sut l'influenza de lur regl, aschia ch'els anflavan mo per cuort temps la pusseivladad de serevegnir cun fugir el mund artificial de lur pissiun. Discuorer surlunder astgav'ins buc, ufficialmein esisteva quei mund scumandau gie buc. - Ils affons eran persuls cun lur problems che vegnevan pli e pli gronds, problems che parevan gnanc ded esser problems per els, per quei che affons e giuvenils ch'ei periclitai da drogas san scatschar cun grond inschign caussas malemperneivlas. Denton, enzacu, suenter ina giuvenitetgna lavagada, vegn tier tuts il desideri de mitschar dalla dependenza, de vegnir libers da quei cerchel viziis. Aschia era tier Maja che ha mussau inaga a mi ina fotografia ded ella: Ina mattatscha pulita en in vestgiu de dumengias carin sco pintga cantadura solista en baselgia avon ses geniturs commuentai, davos ella in grond chor d'affons sco aunghellets, oz gia tuts carschi e bein tuts formai a lur maniera dalla veta. Maja ha raquintau a mi de siu amitg, al qual ella stueva all'entschatta de lur amicezia mo assister cu el sprizzava sias drogas e che

supplicava ella de gie mai dar suenter a quella tentaziun. Adumbatten! El ei staus quel che ha empristau ad ella sia sprezza l'emprema gada. Cun el ha ella, che veva lu tredisch onns, passentau sias empremas notgs d'amur. Ed ella ha raquintau tut quei a mi senza la mendra petradad. Il contact cun siu amitg ha ella piars. Pusseivel ch'el hagi infectau ella cul virus, denton gest schi bein sappi ella esser vegnida infectada enzacu pli tard, cu ella hagi brattau la sprezza cun de ses cumpogns.

De sia infecziun ha ella intervegniu avon 2 onns, cu ella ha fatg per l'emprema gada il ferm propiest d'entscheiver ina veta nova. Lu era ella seschada intercurir da rudien dal miedi. E gest quei mument ch'ella veva deciduu d'entscheiver da niev cun sia veta, ha ella survegniu la diagnosa dil miedi, per aschidedir in assegn de mort sin ratas.

«Il sida scuviera», veva André Ratti, igl anteriur redactor dell'emissiun MTW alla Televisiun svizra constatau 1985 en in'intervesta alla televisiun: «Jeu hai 50 onns, sun homosexuals ed infectaus dal sida.» Ratti ei staus gl'emprem president digl Agid svizzer encunter il sida, l'organisaziun tetgala dellas organisaziuns regionalas encunter il sida. En pliras emissiuns tochen bunamein sia mort ils 25 d'october 1986 ha André Ratti dau a quella nova malsogna ina fatscha, sia atgna fatscha numnadamein che ha presentau a tuts sia veta e siu destin. Ratti ei buca staus buns de scatschar la malsogna, el ha stuiiu acceptar ella ed el ha vuliu zaccuder e muentar la societad ch'ella vesi che er ella sappi buca evitar la malsogna ed untgir ils problems, che er ella stoppi far frunt alla realitad ch'ella veva stuschau schi ditg dalla vart.

Il sida scuviera

Stadi, baselgias, scolas e geniturs han stuiiu emprender de discuorer de problems malemperneivels. L'amur ei daventada en siu esser il pli intim ina sentupada riscusa cun la mort. Ins ha buca saviu ir pli ord via allas damondas dellas praticas sexualas en nossa societad. Campagnas d'informaziun e de prevenziun ein vegnidas instradadas. Il sida ha stuiiu vegnir tematisaus er en scola, ed el ha caschunau beinenqual discussiun denter geniturs e scolasts, tgi che hagi il duer d'informar ils affons en damondas della sexualitad.

Dapi 1985 eisi pusseivel de far in test dil saung per constatar, schebein enzatgi seigi infectaus dal virus u buc. Placats che muossan il condom pendevan vida mintga mir, il messadi: «Condoms protegian Tei» ei vegnius derasaus aschia, che mintga affon enconuscha el. Ed il messadi: «Sche drogas, lu silmeins cun sprezzas schubras» ei il messadi il pli efficient per survivor per tut quels ch'ein dependents de drogas.

La gronda part de quels ch'ein infectai oz dal sida ni ch'ein gia morts pervia dil virus, ein vegni infectai avon ch'ins enconuschi endretg la malsogna ed avon ch'ins sappi co prevegnir all'infecziun. E tuttina ston ils pertuccai sentir aunc oz, co els

vegnan sclaus dalla societad. Els ston buca mo far persenn ch'ins inculpescha els ded esser s'infectai per atgna cuolpa, els ston er veser, co lur concarstgauns untgeschan els savens a moda deprimenta per tema de vegnir infectai. Ei fuss il duer de mintgin de s'occupar dellas damondas en connex cun il sida. La tema ei il pli savens gie la conseguenza la pli desastrusa della malsegirtad en damondas, dellas qualas ins sehona nuot de s'empatschar. E la tema duei buc esser quella che cusseglija, ella duei survir sco admoniziun ded esser precauts. Emprander co sedepurtar en situaziuns che fan tema, schendra dapli segirtad e gida a smesar temas deplazzadas. Il tema sida ed il sedepurtar adequat enviers quella malsogna e cunzun er enviers ils carstgauns pertuccai han pia de far in bionton cun la promptadad d'emprander, emprander numnadamein che nus essan mai dil tuttafatg surschai al destin. Quei ei denton mo pusseivel, sch'ins sa fidar al concarstgaun e sch'ins ei prompts de buca scatschar tut las damondas e smanatschas avon ch'ins seigi pertuccaus personalmein. Lu eisi il bia memia tard de bandunar sias disas senza pitir donn.

Dal jeu al ti

Esser bandunaus dalla societad ei buca stau per Carli la conseguenza la pli dira dapi ch'el era vegnius malsauns. Dapi si'affonza veva el mai saviu d'enzatgei auter. Per siu agen avegnir fageva el insumma buca quitaus. Quitaus fageva denton il patratg, tgei che schabegi, sch'el vegni dependents in di ded auters pervia de sia malsogna. In'esperienza che Carli fageva uss e ch'el era obligaus d'acceptar, ch'ei plagi u buc.

Nossa sentupada el spital ei buca stada la suletta. Carli ha raquintau a mi, co el seigi staus surprius lezza gada, cu el hagi fatg l'esperienza ch'ei seigi aunc ualti emperneivel de tschintschar cun outra gliud e de sentir che era el retscheivi enzatgei che rendi sia veta emperneivla. El era sez surprius ch'el veva stuiu vegnir schi vegls per far quella esperienza. Cheu el spital, tier quellas soras plein capientscha ch'eran promptas de discuorer cun el, ei ina nova via sesaviarta ad el, ina via che meina dal jeu al ti, el qual el ha tuttenina empriu d'enconuscher meglier sesez.

Per smarvegl dils miedis eis el serevegnius en paucas jamnas aschi lunsch, ch'ins ha saviu comunicar ad el ch'el stoppi buca star vinavon el spital. Quei ha denton buca muntau la libertad per Carli, perquei ch'el veva gia en sia meisa de notg il camond de sepresentar en perschun schi spert che sia sanadad lubeschi. Ins ha discurreu culs miedis, cugl ugau, cun las autoritads penals, aschia che sia dimora el spital ei vegnida prolunghida, entochen ch'ins ha saviu secunvegnir tgei far cun quei pazient cun sia veglia enorma de viver.

Ed il di ei vegnius che jeu hai accumpignau el alla porta della perschun, el cun siu sacados, cun sias valischas e sias scatas, nua ch'el veva mess en salv sias quater



caussas, caussas ch'el veva probablamein dapi onns buca tuccau en pli. Avon che sepresentar en perschun, veva el aunc stuiu seproviantar en in'apoteca culs medicaments ch'il miedi veva perscret: in scarnuz plein perlas e guoters ch'el ha presentau ensemen cun tut siu possess al directur della perschun. E danovamein ha ei dau discussiuns: In stabiliment penitenziar seigi buc ina pensiun de rehabilitaziun per glied cun ina sanadad sclavinada! Jeu hai accompignau Carli tier il miedi della perschun. Quel ha attestau che Carli sappi buca vegnir internaus, in attest ch'il miedi dil spital stoppi aunc confirmar. Nua metter Carli sut tetg, entochen che tut ei en uorden? Pil mument eis el vegnius plazzaus ella «stanza de hosps» della perschun. Negin che ha anflau in auter albiert per Carli. Cheu eis el staus plirs dis, ferton ch'ins ha sclariu, nua metter el cun sia sanadad sguardinada, el che era gest vegnius relaschaus ord spital. Jeu hai discutau cun Carli e cun siu ugau las pusseivladads las pli differentas. Carli sesemiava d'ina rulotta! In di eisi lu stau aschilunsch. Ins ha saviu metter a disposiziun a Carli ina combra per pliras jamnas. Duront quei temps vess Carli saviu encurir sez ina rulotta ni in'otra dimora. Igl ugau ha empermess de segidar cun Carli enteifer las normas legalas che valan per siu uffeci.

Carli ha durmiu gnanc ina suletta notg en sia combra. Ei era prest stad ed ei fageva cauld. Nuot vess saviu tener naven el da sias disas de pli baul. Sulettamein de drogas ha el vuliu saver nuot pli ed el ei setenius cun tutta rigurusadad vida siu program de metadon. Quei significava ch'el stueva sepresentar di per di ella pratica d'in miedi! Ina biera u l'otra cueva el tscheu e leu a sesez, malgrad il scamond rigurus dil miedi che saveva co ei steva cun siu dir e tgei che alcohol munti per la sanadad de Carli.

El decuors digl onn sun jeu s'entupaus pliras gadas cun el - ed ei dess aunc in tschuat de raschunar. Carli ei morts uss. El ha stuiu turnar el spital gest il mument che la natira ch'el carezava talmein ei securclada l'emprema gada cun neiv e glatsch gliez unviern. Sia davosa stad, ina stad caulda e grondiusa, ha el passentau il bia el liber. Siu siemi d'ina rulotta ei buca secumplenius. Carli senteva che sias forzas tunschevan buca per endrizzar ina dimora, nua ch'el fuss staus dil tuttafatg independents. Pils dis de plievgia e per l'entschatta digl atun veva el anflau in suttetg tier buna glied. Ses davos dis el spital ein stai grevs e tuttina plein speranza per tut quels ch'enconuschevan el. Con ei semidau en quei carstgaun dapi ch'el ha anflau la confidanza en ses concarstgauns! El ei bein staus vinavon in carstgaun difficultus, nudaus dalla marginalisaziun, in carstgaun che ha cumbattiu per sia libertad cun siu secuntener che fageva savens surstar. Il vagabund schi spuretg d'antruras ei daventaus ils davos meins de sia veta in carstgaun curteseivel che derasava ina cuntentientscha che tuts che han enconuschiu el, vegnan a tener en buna memoria. Entochen la fin ha el mai snegau sia derivonza, el ha manteniun sia malezia e capiu tochen il davos de contonscher avantatgs per sesez, senza denton ch'auters vessen giu de pitir de quei. Tier mia davosa viseta hai jeu prelegiu aunc ina gada il psalm 23 ad el. Cu ei mava aunc meglier cun el, vein nus beinenqual gada discutau sur de texts della bibla. El sez ha denton supplicau mei de preleger ad el il psalm 23, sch'ei vessi ded ir in di fetg mal cun el.

Ha ei veramein duvrau quella malsogna per che nus gidonters de professiun vegnien cun el en contact e seigien prompts de gidar el en siu cumbat per in tec libertad en sia veta?

Annotaziun schaner 1993: Il presidi digl Agid grischun encunter il sida ha sistiu il project «Tgira e pastoraziun» ed ha detg giu la piazza a mi, senza procurar per in successur correspondent. La raschun: l'uniun seigi finansialmein ellas stretgas e stoppi serestrenscher all'informaziun, prevenziun e cussegliaziun sociala. Malgrad che l'uniun survegn dalla baselgia reformada cantunala ina contribuziun ch'ei treis gadas pli gronda ch'entochen uss, ha il presidi buca l'intenziun d'investir vinavon quels daners en miu project. Las contribuziuns dil cantun tonschan gnanc per finanzia in biro de cussegliaziun ed ina stanza d'informaziun ni per pladir in incumbensau ed ina secretaria en mesa piazza. Malgrad quei sai jeu sco fundatur digl Agid encunter il sida buc acceptar ch'in'instituziun ch'ei vegnida scaffida ord ina situaziun de basegns per gidar quels ch'ei pertuccai directamein, daventi in'instituziun cun ina funcziun preventiva en emprema lingia. Proteger ils sauns da quels ch'ei gia infectai e malsauns ha aschia ina prioritad che para de discriminar quels ch'ei pertuccai directamein.

Translaziun: Claudio Deflorin